3r Congrés de Salut i Món Local

Accions locals per a reptes globals

Noves conclusions i propostes per a un pla d'acció del municipalisme

Novembre de 2026

Federació de Municipis de Catalunya
Diputació de Lleida
Diputació de Girona
Consorci de Salut i Social de Catalunya
Diputació Barcelona
Diputació Tarragona
ACM Associació Catalana de Municipis

CONCLUSIONS DEL 3R CONGRÉS DE SALUT I MÓN LOCAL

Per tercer any consecutiu, el Congrés de Salut i Món Local va tornar a reunir, els dies 28 i 29 de setembre a Barcelona, representants polítics i professionals per compartir coneixement i aprofundir en la reflexió conjunta sobre el paper del municipalisme davant els grans reptes de salut i benestar de la ciutadania.

L'èxit d'aquesta tercera edició ha tornat a posar de manifest l'interès creixent per analitzar el vincle entre salut i món local i, sobretot, la capacitat de treball conjunt del municipalisme. Un any més, l'esdeveniment ha estat fruit de la col·laboració i el compromís de les diputacions de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona, l'Associació Catalana de Municipis (ACM), la Federació de Municipis de Catalunya (FMC) i el Consorci de Salut i Social de Catalunya (CSC).

El 3r Congrés de Salut i Món Local ha permès aprofundir en qüestions essencials que requereixen una mirada transversal i noves respostes, com la governança del sistema social i de salut, la longevitat o l'habitatge, amb l'objectiu de generar propostes útils des de la proximitat. Alhora, també ha incorporat noves línies de treball que fins ara no s'havien abordat de manera específica, com la innovació o la gestió de les dades, pel seu paper clau en la transformació dels serveis i de les polítiques públiques de salut.

Dels diferents temes tractats en format de conferències, taules rodones i tallers, se'n poden extreure les consideracions següents:

Salut comunitària: de les experiències a una política pública estable

La salut comunitària compta amb una base sòlida a la majoria de territoris, gràcies a moltes iniciatives que han demostrat la seva utilitat i el seu impacte positiu. El repte ara és fer un pas més i convertir aquestes experiències en una manera habitual de treballar, amb recursos estables i una millor coordinació entre els diferents agents implicats.

Cal reforçar el treball en xarxa, millorar la planificació compartida i disposar de mecanismes d'avaluació que permetin conèixer més fàcilment els resultats de les actuacions. Tot plegat amb l'objectiu de respondre de manera més eficaç a les necessitats de la població i reduir les desigualtats en salut.

La mirada de futur és clara: consolidar i connectar allò que ja funciona perquè la salut comunitària esdevingui una política pública estable, transversal i integrada en l'acció dels diferents serveis i administracions.

Les Àrees Integrades de Salut com a oportunitat

Les Àrees Integrades de Salut (AIS) del nou Mapa de Salut de Catalunya representen una oportunitat per avançar cap a un model més proper, coordinat i centrat en les persones. La seva implantació vol facilitar que salut, serveis socials, món local i comunitat treballin de manera conjunta per donar una millor resposta a les necessitats de la població.

Entre els principals reptes destaquen la necessitat de reforçar la coordinació entre els diferents agents, adaptar les actuacions a la realitat de cada territori i promoure una governança compartida que afavoreixi la presa de decisions conjunta. També es posa de manifest la importància d'aprofitar millor els recursos existents i d'incorporar la mirada comunitària com a element clau.

La visió de futur apunta cap a uns agents de salut i de serveis socials més connectats al territori, capaços de treballar amb objectius comuns i de construir respostes integrades davant reptes com l'envelliment, les cures i les desigualtats en salut, situant sempre les persones al centre.

Dades, innovació i col·laboració territorial per millorar la salut de la població

La disponibilitat de dades genera noves oportunitats per comprendre millor les necessitats de la població, identificar situacions de vulnerabilitat de manera precoç i impulsar intervencions més personalitzades. Tanmateix, el repte no és només disposar d'informació, sinó transformar-la en decisions i actuacions útils que tinguin un impacte real sobre la salut i el benestar de la ciutadania.

La integració de dades sanitàries, socials, econòmiques i ambientals ha de permetre conèixer millor les desigualtats i les necessitats específiques de cada territori i facilitar respostes més ajustades i efectives. El món local té un paper fonamental a l'hora d'aportar i aprofitar aquest coneixement.

Per fer-ho possible, cal reforçar la col·laboració entre administracions i agents del territori, facilitar eines i suport als municipis i avançar cap a una cultura compartida de la dada. Aquestes condicions són necessàries per consolidar models més integrats, sostenibles i centrats en les persones, capaços de combinar innovació, coneixement i proximitat per millorar la qualitat de vida de la població.

L'habitatge, factor essencial de salut

L'habitatge és molt més que un espai on viure. Les condicions residencials influeixen directament en la salut, el benestar i la qualitat de vida de les persones, com també en les oportunitats educatives, les relacions socials i la participació en la comunitat.

La inseguretat residencial i les situacions de vulnerabilitat dificulten l'accés a un habitatge digne i augmenten el risc de patir desigualtats en salut. Per això, cal abordar l'habitatge com a element estretament vinculat a la salut i a l'equitat social.

En aquest context, el món local té un paper fonamental. Promoure entorns residencials de qualitat, comunitats més inclusives i polítiques que situïn les persones al centre és una peça clau per avançar cap a municipis més saludables, cohesionats i amb més benestar per a tothom.

Cap a un model de cures integrat per a una societat més longeva

La longevitat és una realitat cada vegada més present als nostres municipis i representa un dels grans reptes de futur per a la societat. L'augment de l'esperança de vida ens convida a repensar com organitzem els serveis, els espais i les polítiques públiques per donar resposta a les necessitats d'una població cada cop més diversa. En aquest context, promoure un envelliment actiu i saludable esdevé una prioritat, afavorint l'autonomia, el benestar i la qualitat de vida de les persones mitjançant una mirada integral que combini les dimensions sanitària, social i comunitària.

Aquest escenari també posa de manifest la necessitat de transformar els sistemes de cures de llarga durada. Reforçar la prevenció per reduir les necessitats de cures i disposar de recursos més sòlids i preparats per donar-hi resposta són dues prioritats complementàries per afrontar els reptes associats a l'envelliment. Les cures s'han d'entendre com un ecosistema compartit entre la persona, la família, la comunitat, els serveis socials i el sistema sanitari, reconeixent el paper fonamental de les xarxes familiars i comunitàries.

La pandèmia va evidenciar algunes de les limitacions dels models actuals, especialment la fragmentació dels serveis i les dificultats de coordinació entre els àmbits social i sanitari. Per això, cal continuar avançant cap a sistemes de cures més integrats, de proximitat i centrats en la persona, reforçant l'atenció domiciliària, els serveis comunitaris, la rehabilitació i la coordinació entre administracions.

Al mateix temps, la longevitat també representa una oportunitat per posar en valor la contribució de les persones grans a la comunitat. Promoure entorns més amigables, reforçar les xarxes de suport, reconèixer els professionals i les persones cuidadores i fomentar la participació activa de la ciutadania són factors clau per construir territoris més inclusius, cohesionats i preparats per afrontar els reptes presents i futurs.

El paper clau dels alcaldes i les alcaldesses en la salut pública

La salut no es construeix només als hospitals o als centres sanitaris, sinó sobretot als pobles i ciutats on vivim. Per això, els alcaldes i alcaldesses són avui actors clau en la salut de la població per reforçar decididament, amb polítiques de proximitat, la prevenció primària, actuant sobre els determinants socials i ambientals que condicionen el benestar i la salut de les persones.

Un dels àmbits en què els ajuntaments tenen un paper fonamental és la planificació urbanística sostenible i saludable, que incideix en factors com la qualitat de l'aire, la mobilitat, la presència d'espais verds, zones per a vianants, refugis climàtics i, en definitiva, la qualitat de vida de la ciutadania. També tenen un paper fonamental en la lluita permanent contra les desigualtats.

Els beneficis en salut han de situar-se al centre del debat públic i esdevenir un argument per als alcaldes i alcaldesses a l'hora d'impulsar els canvis necessaris. Per això, és important documentar i evidenciar aquests beneficis per avançar en polítiques públiques que contribueixin a millorar la salut i el benestar de la població. Tot i que impulsar aquests canvis transformadors no sempre és fàcil i sovint genera resistències inicials, mesures com l'ampliació de zones verdes o la reducció de l'espai destinat al vehicle privat acaben fent possibles ciutats més saludables, habitables i agradables per a tothom.

NOVES PROPOSTES PER A UN PLA D'ACCIÓ DEL MUNICIPALISME

Tenint en compte les conclusions exposades, les entitats organitzadores del 3r Congrés de Salut i Món Local acorden les propostes següents, que s'incorporen a les pactades en la primera i la segona edició del Congrés.

01

Els ajuntaments han de passar decididament a l'acció en matèria de salut

La salut es construeix cada dia als nostres entorns més immediats. L'urbanisme, l'habitatge, la mobilitat, els espais verds, la cultura o el medi ambient condicionen directament la qualitat de vida de les persones i, per tant, també la seva salut.

Fa anys que existeix un ampli consens sobre el principi «Salut en totes les polítiques», però ha arribat el moment de fer un pas més: passar de les paraules als fets i convertir aquest enfocament en una realitat que orienti les decisions i les prioritats dels ajuntaments.

Som a les portes d'un nou cicle municipal. És el moment de definir projectes de ciutat, elaborar programes electorals i posar les bases dels futurs governs locals. La salut ha de deixar de ser només un principi inspirador per esdevenir el centre de les estratègies municipals.

Els ajuntaments no només gestionen serveis: transformen entorns, generen oportunitats i creen les condicions perquè les persones puguin viure millor. És el moment que el món local assumeixi el lideratge que li correspon en la millora de la salut i el benestar de la població, i que disposi del reconeixement, el suport tècnic i el finançament necessaris per exercir-lo.

02

Àrees Integrades de Salut: una governança compartida amb el món local

El desplegament de les Àrees Integrades de Salut (AIS) representa una oportunitat per avançar cap a un model més territorial, pròxim i coordinat. Aquest nou escenari reconeix el paper del món local com a actor imprescindible en la planificació i la governança de les polítiques de salut.

L'èxit d'aquest model dependrà de la capacitat de construir espais de decisió conjunta entre institucions i administracions territorials. És imprescindible compartir la governança entre qui té les principals competències en salut i qui coneix, gestiona i acompanya la realitat de cada municipi. No es tracta només de ser-hi presents, sinó de coliderar un

nou model que connecti, a cada territori amb les seves especificitats, salut i serveis socials.

Hem avançat cap a les AIS del consens, però encara hi trobem a faltar una S: la que faci explícita la dimensió social del model. Haurem de continuar avançant cap a unes Àrees Integrades de Salut i Socials que reconeguin el paper essencial dels ens locals.

03

La longevitat com a prioritat de país

Vivim més anys que mai. És un gran èxit col·lectiu, però també un dels grans reptes que haurem d'afrontar. Els nostres pobles i ciutats estan immersos en una profunda transformació demogràfica marcada per l'envelliment de la població, la baixa natalitat i el creixement dels moviments migratoris.

Aquesta transformació exigeix una resposta coordinada i una visió de llarg termini. La longevitat ha d'esdevenir una prioritat estratègica de país i ocupar un lloc central en l'agenda pública. Aquesta és també la premissa que inspira l'Estratègia per una Societat Longeva i una Vida Plena impulsada pel Govern de la Generalitat, que situa aquest repte al centre de les polítiques públiques per garantir els drets, el benestar, l'autonomia i la participació de les persones al llarg de tota la vida.

Un dels seus eixos principals és avançar cap a un model de cures més integrat i centrat en la persona. Per això, cal reforçar el lideratge del municipalisme en la planificació i articulació de les cures, des d'una perspectiva comunitària i de proximitat, que tingui en compte, entre altres factors, la soledat no volguda, la promoció de l'envelliment actiu i de l'autonomia personal, la creació d'entorns accessibles i inclusius, la mobilitat inclusiva i la participació ciutadana. El món local ha de ser un actor central en aquesta transformació.

04

De les experiències pilot a un model d'atenció integrat i de país

L'augment de la longevitat, de les situacions de cronicitat i de les necessitats de cura fa imprescindible avançar cap a una veritable integració entre els serveis socials i sanitaris. La creació de l'Agència d'Atenció Integrada Social i Sanitària representa un pas important en aquesta direcció, però el repte és consolidar un model estable i estructural que garanteixi una atenció adaptada a les necessitats de les persones i dels territoris.

Durant els darrers anys s'han impulsat iniciatives que han demostrat els beneficis d'una major coordinació entre els àmbits social i sanitari.

Aquest coneixement acumulat, juntament amb l'impuls del Pla Cura de la Generalitat de Catalunya, constitueix una base sòlida per avançar cap a un model compartit. En aquest procés, serà fonamental aprofitar l'experiència dels ajuntaments, els consells comarcals i els professionals que treballen des de la proximitat.

El nou model ha de garantir la continuïtat de l'atenció social i sanitària. Per fer-ho possible, cal reforçar el finançament, actualitzar el marc normatiu, impulsar sistemes d'informació comuns i enfortir els espais de governança. Les futures Àrees Integrades de Salut i Socials han de contribuir a articular aquesta cooperació entre salut, serveis socials i món local, amb l'objectiu d'oferir una resposta més eficaç als reptes de la longevitat, la dependència i les cures.

05 Innovació al servei de les polítiques de salut i socials dels municipis

La innovació ha de convertir-se en una eina estratègica per reforçar les polítiques públiques de salut i benestar. Per avançar en aquesta direcció, és necessari integrar plenament el món local en els sistemes d'informació i els mecanismes de coordinació social i sanitària.

Cal impulsar models més connectats, compartir informació, simplificar processos i impulsar noves formes de governança que facilitin el treball conjunt entre administracions. També cal promoure espais de transferència de coneixement que permetin compartir, adaptar i escalar les experiències locals que han demostrat bons resultats.

Alhora, aquesta transformació ha de garantir que la digitalització no esdevingui una nova font de desigualtats en l'accés als serveis, especialment per a les persones grans, vulnerables o amb menys competències digitals. La innovació no és només tecnologia; és una manera de treballar millor per oferir serveis més eficients, més integrats i més centrats en les persones.

Finalment, aquesta transformació només tindrà èxit si arriba als municipis amb recursos, eines i capacitat real d'aplicació.

3r Congrés de Salut i Món Local

Accions locals per a reptes globals

www.salutimonlocal.org

#SalutiMónLocal